

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Lourdes Etxebarria Inunziaga

*Arantzazu
Bizkaia (1938)*

Aurkibidea

Biografia

Arantzazun jaio zen, Elizondon, eta gurasoak Urkizukoak (Igorrekoak) izan zituen. Baserrian bizi izan da eta ondo baino hobeto gogoratzen ditu orduko sasoiko kontuak: gorputzeko garbiketa nola egiten zuten, zer jaten zuten, beharrak... Kontu hauei guztiei buruz hitz egin genuen berarekin egon ginenean. [Matilde Artetxe Egiluz](#) lagunarekin batera egin genion elkarrizketa.

Zintak

ATZ-001

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxazarra, Ainhoa
- **Data:** 2013-07-11
- **Iraupena:** 35 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Arropak sutako hautsarekin garbitzen

- **Erref:** ATZ-001/002
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:02:35. **Bukatu:** 00:05:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Bizimodu pobrea zegoen baina ondo bizi ziren. Sutako hautsarekin edota xaboiarekin garbitzen zituzten arropak.

2. Beheko sua

- **Erref:** ATZ-001/003
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:05:19. **Bukatu:** 00:06:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Beheko sutan lapiko gorria izaten zuten, astaduna. "Latzue", "maskillue"... egoten zirela esaten dute. Lexikoa. Erremolatxak egosi egiten zituzten eta irinarekin edo zaiarekin nahastuta txerriei ematen zieten.

3. Argi bakarria etxean

- **Erref:** ATZ-001/004
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:06:50. **Bukatu:** 00:08:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Argia bakarria izaten zuten; kortako beharretan erabiltzen zuten eta bitartean sukaldea ilunpean egoten zen. Han bukatutakoan, sukaldera jasotzen zuten argia. Arropak eguzkitan zabaltzen zituztela kontatzen du, zuritu zitezen.

4. Gorputza astean behin garbitzen zuten

- **Erref:** ATZ-001/005
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:08:22. **Bukatu:** 00:12:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Anekdotak bat kontatzen dute errekarara uger egitera joaten zirenekoa. Astean behin garbitzen zuten gorputza. Lurrina urarekin nahasten zuten, aprobetxatzeko.

5. Zorriak kentzeko moduak

- **Erref:** ATZ-001/006
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:12:03. **Bukatu:** 00:15:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

Zorriak izaten zituzten. Askotan trentzak izaten zituen Matildek. Patataren botikarekin hiltzen zituzten zorriak. Orraziak ere izaten ziren, "orrazi-zarratuek". Matildereren amak ilea batuta eta zapiz estalia erabiltzen zuen.

6. Orduko arropak eta artilearekin haria egitea

- **Erref:** ATZ-001/007
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:15:03. **Bukatu:** 00:18:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Matilderen amak jantzia erabiltzen zuen, amantalarekin. Oinetakoak gehienetan abarkak erabiltzen zituzten. Artilezko galtzak etxean egiten zituzten. Matilderen etxean artilea ardatzarekin egiten zuen bere amak. Artilea artzaiei eskatzen zitzaien, garbitu egiten zen, gero kardatu eta burdinazko pieza bat jarrita egiten zuen haria.

7. Artilezko koltxoiak

- **Erref:** ATZ-001/008
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:18:38. **Bukatu:** 00:20:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Artilearekin koltxoiak egiten ziren. Zela egiten zen kontatzen du. "Apitz-apitz" geratzen zela diote, harro-harro. Lexikoa.

8. Koltxoiak, kuxinak, mantak eta izarak

- **Erref:** ATZ-001/009
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:20:30. **Bukatu:** 00:23:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Artoaren zurikinekin, "kapaxekin", egiten zuten. Lehenagoko kontua zen. Kuxinak oiloen lumekin egiten zituzten. Mantak eta izarak etxean egiten zituzten.

9. Hilekoarekin ezin laranjak jan

- **Erref:** ATZ-001/011
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:24:52. **Bukatu:** 00:26:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Matildek anekdota bat kontatzen du: hilekoarekin zegoenez, laranjarik jaten ez zion laga amak.</p>

Transkripzioa

- Matilde: Esnea biltzen aurien, saldu Bilbora, ezta? Baia tia bat euki nauen nik solterea, krieda. Ta hareri biltzean notsen kantintxu baten esnea egun guztietan. Ta gero, harek iten oskun parau beharrekoan, ba, naranjak naranja denporan ta, ba, ostantzean be gabonetako zeozer edo holan. Eta biltzean ituzen naranjak, ba, erosi bost kilo edo hamar ta etxean berak euki, baia gero botaten ituzen kantinean barruan honan e...

- Maria Lourdes: Ba kabitzen dizenak, bost-sei.

- M: Bai, honan. Bueno, bale. Ta, bueno, kantina hori hartu ta banoa naranjokaz etxera ta... bueno. Domekea. Ordun probau be ez, pentseu be ez. Ta atera itun naranjok bazkaiteko hara ganera ta batari zati bet ta besteari ha ta besteari hori ta niri be bai. "Ra!" hartu nauen ta "Ez —amak — zuk ezin zeinke jan", "Ostera?" ta "Ez, regleagaz egon ezker ezin de jan. Binagrea deko ta". Naranja garratzxue, ta bina... garratza dala ta... ba, egon ezker regleagaz ezin leikela jan.

- Ta ez zindun jan.

- M: Bai zera! Jan ez ta nik pasau nauen ganea ha naranja jateko!

10. Gabonetako turroiak

- **Erref:** ATZ-001/012
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:26:13. **Bukatu:** 00:28:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Gabonetan turroia ematen zieten umeei. Erregeetan Matildereren aitaren eguna izaten zen eta gonbidatuei ematen zien amak lehenengo turroia, eta umeentzat hondarrak izaten ziren.

11. Aste Santuan Zeberiora

- **Erref:** ATZ-001/013
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:28:10. **Bukatu:** 00:31:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Kanpaia entzuten zutenean, arrosariora joaten ziren. Pozik joaten ziren, etxetik irtetzearen. Oparitarako behar zutena ekartzen zieten, baina gauza txikiak. Anekdotak bat kontaktzen du Matildek. Aste Santuan Zeberiora joaten ziren eta arropak besoetan eraman behar izaten zituzten. Orduan janzten ziren lehenengoz arropa berriak.</p>

12. Zeberiko sermoiak

- **Erref:** ATZ-001/014

- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:31:38. **Bukatu:** 00:35:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Zeberion sermoi gogorrak egiten zituzten Aste Santuan. Pasadizo barregarria kontaktzen du. Zeberiotik berriz etxera etortzen ziren. Tarteka mutilekin etortzen ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-05-08

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com